

“Egipte no caurà a mans dels islamistes”

Dijous passat va haver-hi enfrontaments violents als carrers del Caire. Com interpreteu aquests esdeveniments?

—El govern egipci va pretendre presentar els enfrontaments com una lluita entra partidaris i detractors de Mubàrak. Però els qui van atacar els manifestants a la plaça Tahrir no eren simpatitzants del rais, sinó mercenaris contractats pel govern —molts, segurament, policies—, per a desallotjar la plaça. Per a mantenir-se al poder, Mubàrak intenta utilitzar una estratègia molt sofisticada que compta amb diversos components. N'és un l'ús de la coerció i la violència, amb l'objectiu de fer por perquè, en endavant, molta gent es quedi a casa. Uns altres components són la retòrica nacionalista, les concessions i la cessió del govern sencer.

—Creieu que Mubàrak podrà sobreviure fins al setembre?

—No. Amb l'estratègia actual, potser sobreviurà uns quants dies més, o setmanes, però dubto molt que arribi com a president al mes de setembre, com ell desitja. Les manifestacions actuals tenen una dimensió històrica, i som en un punt sense retorn. En els trenta anys de presidència de Mubàrak, les manifestacions més concorregudes havien estat per qüestions molt concretes: demanar l'aixecament de l'estat d'emergència o mostrar solidaritat amb els palestins. Mai abans no s'havien sentit els crits de “Mubàrak, l'Àrabia Saudita t'espera.”

—Quin és el paper de l'exèrcit en aquest conflicte?

—És clau. En principi, no sembla disposat a disparar contra civils a les grans manifestacions populars, és a dir, causar un bany de sang per a rescatar a Mubàrak. Si ho fes, posaria en perill la seva integritat, la visió positiva que en té la societat i, en definitiva, el futur de la institució. De moment, té una actitud més aviat neutral, com si fossin a Suïssa. La posició que acabi adoptant a mesura que la situació evolucioni pot

D'origen egipci, Samir Shehata s'ha convertit, malgrat la seva joventut, en un dels especialistes de referència sobre l'Orient Mitjà als EUA. És professor al Departament d'Estudis Àrabs de la Universitat de Georgetown i ha fet classe a la Universitat Americana del Caire.

“Els Germans Musulmans obtindrien un 30% dels vots en unes eleccions”

decantar el futur del país.

—Quin escenari desitjaríeu per a Egipte?

—Que, després de la dimissió de Mubàrak, es formés un govern interí amb persones de prestigi i sense conne-

xions amb el partit governant. Aquest govern hauria de fer-se càrrec del país durant uns seixanta dies, o una mica més, per a poder canviar la constitució i organitzar unes eleccions lliures i netes.

—Com veieu l'actitud de l'administració Obama en aquesta crisi?

—Ha evolucionat, però els seus misatges sempre han arribat massa tard, i han fet curt. A Egipte, Mubàrak s'ha convertit en un llast per a les relacions amb els EUA.

—Als mitjans dels EUA, s'ha especulat molt amb la possibilitat que es repetís la situació de l'any 1979 a l'Iran, i que el país caigués a les mans dels islamistes. Hi esteu d'acord?

—No, Egipte no caurà a les mans dels islamistes. Entre tots dos països hi ha moltes diferències, i importants. Per començar, a l'Iran els líders de la revolució eren clergues i teòlegs, mentre que els Germans Musulmans, el principal partit islamista egipci, és format per laics; la majoria són professionals que pertanyen a la classe mitjana. A més a més, igual com la majoria d'acadèmics d'Europa i els EUA, crec que els Germans Musulmans professen un islamisme moderat, no radical. El partit creu en la celebració d'eleccions lliures, en la divisió de poders i, en definitiva, en la democràcia.

L'únic punt problemàtic de la seva plataforma política és l'oposició que una dona o un cristià ocupi el càrrec de cap d'estat. En tot cas, aquest grup no té les simpaties de la majoria dels manifestants, ni tampoc de la societat egípcia. Si hi hagués eleccions immediates, calculo que trauria entre un 30% i un 35% dels vots. Però, a mesura que el sistema polític es liberalitzi i apareguin noves veus ara silenciades, el percentatge de suport es reduirà.

—A què respon l'esclat popular que s'ha produït a Tunísia, Egipte i més països àrabs?

—Hi ha una dimensió econòmica, però també de dignitat. Segons un informe del Banc Mundial, la desocupació és un problema social crònic a la regió, però que afecta sobretot els joves, inclosos els qui tenen estudis universitaris. Entre aquest grup, la desocupació és del 23%, i entre els graduats els darrers 18 mesos, puja al 46%. Ara bé, no solament és una qües-

tió econòmica, sinó també d'indignació per l'arrogància i la corrupció d'uns règims que s'eternitzen al poder, i que maltracten la població.

—**Creieu que la precària salut de Ben Ali va ser un factor perquè el seu règim s'enfonsés tan ràpidament?**

—És possible. S'ha escrit molt sobre el càncer del xa de Pèrsia com a factor important a la revolució de l'any 1979 a l'Iran. Si és el cas, tant de bo que s'estenguin les malalties entre els governants dels països àrabs! Però jo crec que un factor realment clau va ser l'actitud de l'exèrcit. Quan el cap de l'exèrcit va dir a Ben Ali que els soldats no dispararien als manifestants, el president va quedar molt tocat. A més, crec que Ben Ali va cometre errors de càlcul en la reacció inicial. Si hagués jugat millor les cartes, potser hauria resistit.

—**Quin paper tindrà l'islamisme en el futur polític de Tunísia?**

—La situació és molt fluida, i fa de mal dir. Cal recordar que Ben Ali va aniquilar tota l'oposició, especialment la islamista, que mai no va ser tan forta com als altres països de la regió, a causa del secularisme d'una part de la societat. Malgrat això, Tunísia forma part de la regió, i, per tant, l'islamisme tindrà presència en el sistema polític que hi sorgeixi. A més, el seu màxim líder, Raïxid Gannuixi, ha mostrat una evolució cap a la moderació.

—**Creieu que s'esfondraran més règims com el tunisià al món àrab?**

—No cauran tots, però sí que en pot caure algun altre. I, si no, serà perquè hauran fet canvis importants. De moment, intenten calmar la població anunciant mesures econòmiques, increments dels subsidis als aliments bàsics, creació de milers de llocs de feina, etc. Però no és clar que això satisfaci els manifestants.

—**Què passi a Egipte pot ser clau per a la resta de la regió?**

—Sense dubte. A Egipte hi viu el 25% dels àrabs, i ha estat tradicionalment el far cultural i polític del món àrab. Si el procés de democratització és reeixit a Egipte, és molt probable que més tard o més d'hora acabi arrossegant les dictadures de països propers com Algèria, Jordània, el Iemen o Sudan.

*Ricard González
Washington*

El periodista i escriptor Andreu Claret (Acs-dels-Tèrmes, Occitània, 1946) és director executiu de la Fundació Euromediterrània Anna Lindh pel diàleg entre cultures, que té la seu a la Biblioteca d'Alexandria (Egipte).

“No hi crec gaire, en l'efecte contagi de Tunísia”

La revolta que va començar a Tunísia ha passat al Iemen i a Egipte. Per què a aquests països sí i a uns altres, no?

—No crec massa a poder explicar tot això que passa amb l'anomenat *efecte contagi*. Hi ha contagi en l'agenda, a conseqüència d'un fenomen universal, característic de la societat de la informació en què vivim, però l'explicació de què passa rau en l'acumulació d'una massa de problemes d'ordre social i polític que ha esdevingut crítica en molts països, no tan sols a Tunísia i Egipte. A més dels problemes, que són prou coneguts, hi ha també les transformacions socials i culturals que viu el món àrab, a les quals no hem estat prou atents, i que han facilitat l'emergència d'una massa juvenil sense complexos, que no encaixa amb la visió tradicional de l'*statu quo* i que aspira a viure millor i més lliurement. Tot i que els moviments han esdevingut populars i transversals, han tingut l'avantguarda en el jovent de classe mitjana-baixa. Nois i noies amb estudis universitaris, connectats a les xarxes socials, però sense feina i sense esperança.

—**Tenen característiques comunes al Marroc, Algèria o Líbia?**

—L'anomenat *món àrab* existeix sobretot en la nostra imaginació. A la pràctica (i a la història) és fet de societats molt diverses, unides (relativament) per una mateixa religió dominant i per

una llengua acadèmica comuna (no tant la parlada). Les estructures polítiques també són molt diverses i sotmeses a dinàmiques geopolítiques centrífugues. És possible que això que passa contribueixi més a la identitat àrab que no pas moltes de les iniciatives polítiques panàrabs tradicionals... Dit això, hi ha òbviament característiques comunes com les que he insinuat. La més sobresortint es, sens dubte, el trencament d'un estereotip molt ancorat en el nostre imaginari sobre orient, aquell segons el qual els països àrabs són així i no hi ha qui els canviï. Basat en la persistència d'un llarg període històric d'estabilitat autocràtica, aquest estereotip se n'ha anat en orris en menys d'un mes. Com alguns altres que l'acompanyaven: per exemple, la idea segons la qual tot canvi implicava el lliurament del poder a forces islamistes no democràtiques.

—**Es pot estendre més a països del Magrib i del Pròxim Orient?**

—Ja he dit que per a mi el fet important no és l'efecte contagi. També es podria parlar d'un efecte contagi amb tot allò que passa en unes altres regions del món... El cas és que les televisions per satèl·lit i la xarxa (quan funciona) hi fan un paper determinant que pot precipitar fenòmens i exportar formes de protesta i eslògans (el famós “Ben Ali Degage”). Però continua essent decisiva la situació interna de cada país, social i política. I la capacitat dels